
Schutdam; advies ruimtelijke kwaliteit

Michaël van Buuren

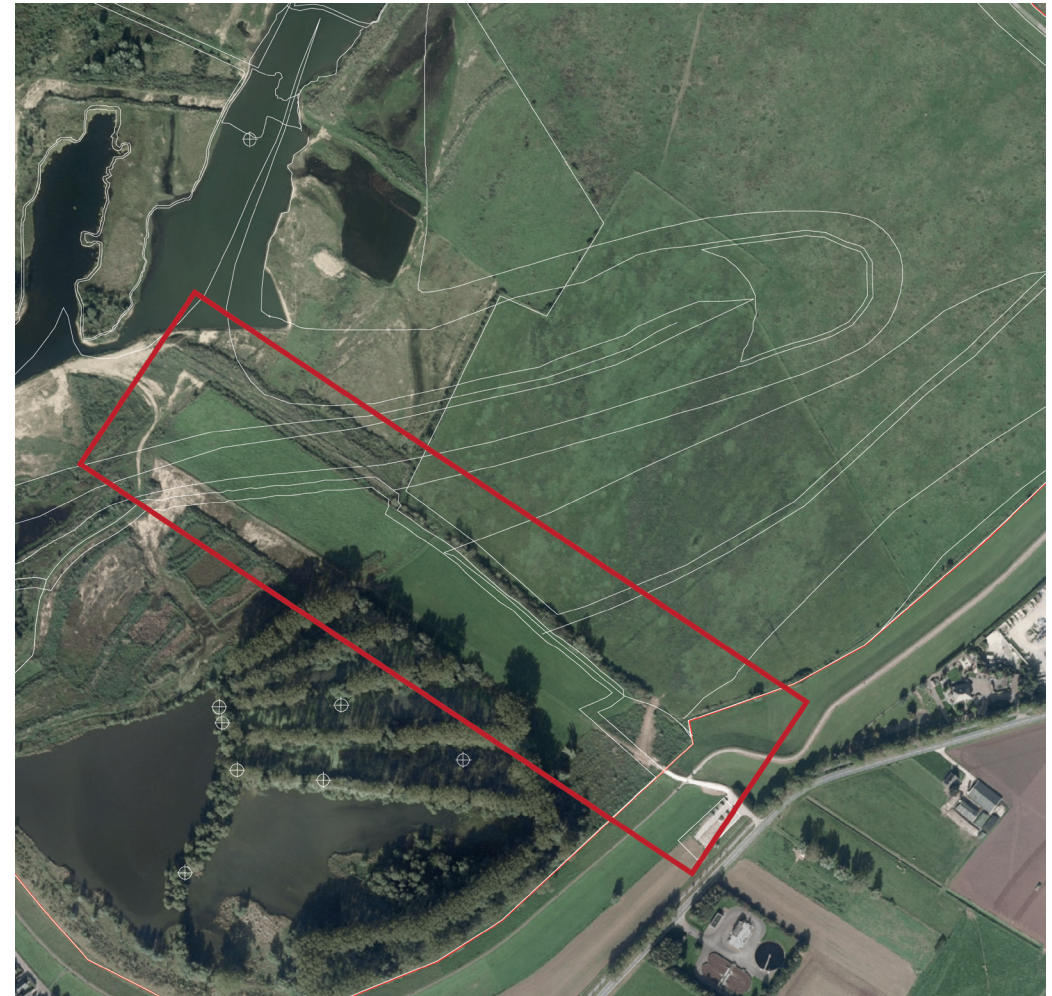
WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

---

1 Inleiding

Staatsbosbeheer heeft Alterra Wageningen UR, in de persoon van M. van Buuren, gevraagd te adviseren over de ruimtelijke kwaliteit van het project Millingerwaard. Het gaat daarbij om adviezen ten behoeve van de realisatie van specifieke onderdelen van het inrichtingsproject. Deze notitie geeft de hoofdlijnen weer van het advies over de (detail)vormgeving van de Schutdam (figuur 1).

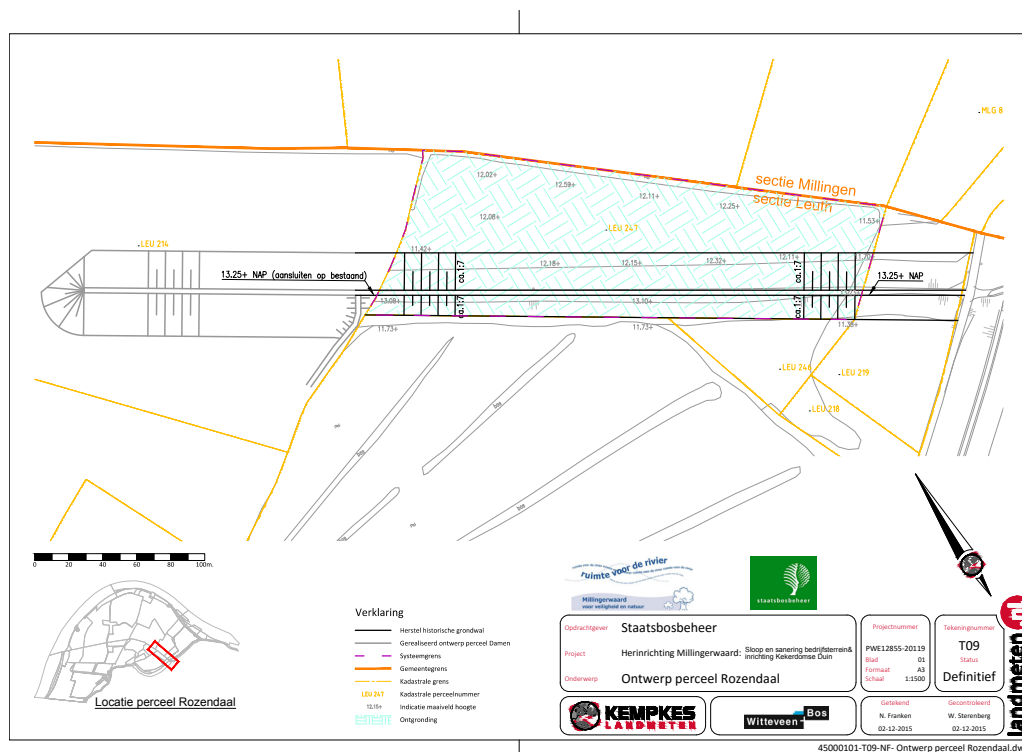
Figuur 1. De Schutdam tussen De Lange Paal en de Hoofdgeul.

Wageningen Environmental Research (Alterra)
Postbus 47
6700 AA Wageningen
Telefoon: 0317 - 48 07 00
Fax: 0317 - 41 90 00

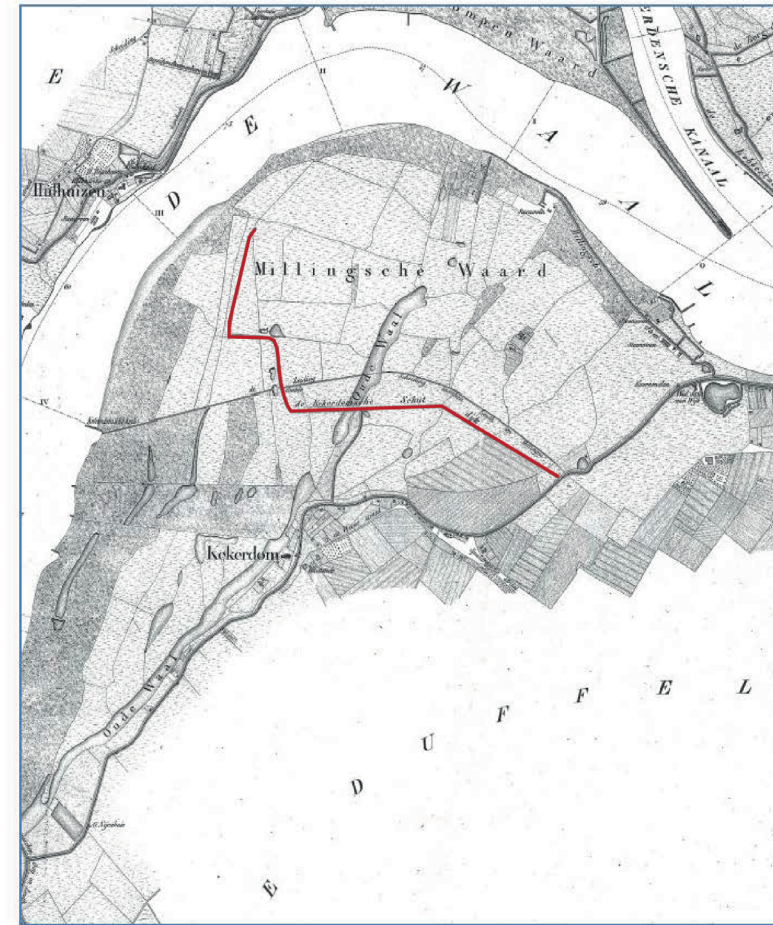
Michaël van Buuren
Spatial Knowledge Systems
06 - 10 40 62 17

2. De Schutdam

De Schutdam is een historische waterkering die het gebied van de Millingerwaard doorkruist(e; figuur 2). Een deel van het grondlichaam is nog aanwezig. Verschillende maatregelen van het project (met name het graven van de hoofdgeul) hebben tot verdere vergraven van de voormalige kering geleid. Het Millingerwaard project beoogt de nog resterende grondlichamen te behouden en zo nodig te versterken. Dat is met name het geval voor het deel van de Schutdam tussen de parkeerplaats bij De Lange Paal tot aan de Hoofdgeul (het rood gemarkeerde gebied in figuur 1).

Figuur 3. Huidig ontwerp voor de Schutdam.

Historische kaart 1800

Figuur 2. De Schutdam op de topografische kaart van 1880.

3. Huidige Ontwerp

Voor dit deel van de de Schutdam is een ontwerp gemaakt en voor een deel uitgevoerd (figuur 3). Hoofdpunten van dit ontwerp zijn:

- het aanhouden van een kruinhoogte van + 13.25 m + nap;
- het afwerken van het talud van de (voormalige) Schutdam

met een helling van 1:7;
- het 'afronden' en gedeeltelijk 'afknotten' van het restant van de Schutdam aan de zijde van de hoofdgeul.

Het genoemde ontwerp maakt deel uit van de werkzaamheden in het kader van de ontgrondingen voor respectievelijk het perceel Damen en het perceel Rozendaal. Het werk voor het eerst genoemde perceel is uitgevoerd.

4. De huidige situatie

De foto's van figuur 4 en 5 geven een beeld van het uitgevoerde gedeelte van de (reconstructie van de) Schutdam. Door het zeer flauwe (1:7) talud wordt het historische landschapselement niet als dijk ervaren. Eerder als een vreemde glooiing van

het terrein. De afwerking aan de zijde van de Hoofdgeul is eveneens weinig uitgesproken. Het grondlichaam loopt langzaam weg in de omgeving...

Beide aspecten doen geen recht aan het historische belang van de Schutdam.

5. Het advies

Het belang van de Schutdam als één van de voornaamste historische landschapselementen in de Millingerwaard, vraagt een veel expressiever ontwerp. Hoofdpunten daarin zijn:
- het omvormen van de top van de Schutdam, door een "gekraagd profiel" aan te brengen (zie de tekeningen van figuur

Figuur 4. De Schutdam is niet als dijk in het landschap waarneembaar.

Figuur 5. De kop van de dijk loopt langzaam weg in de omgeving.

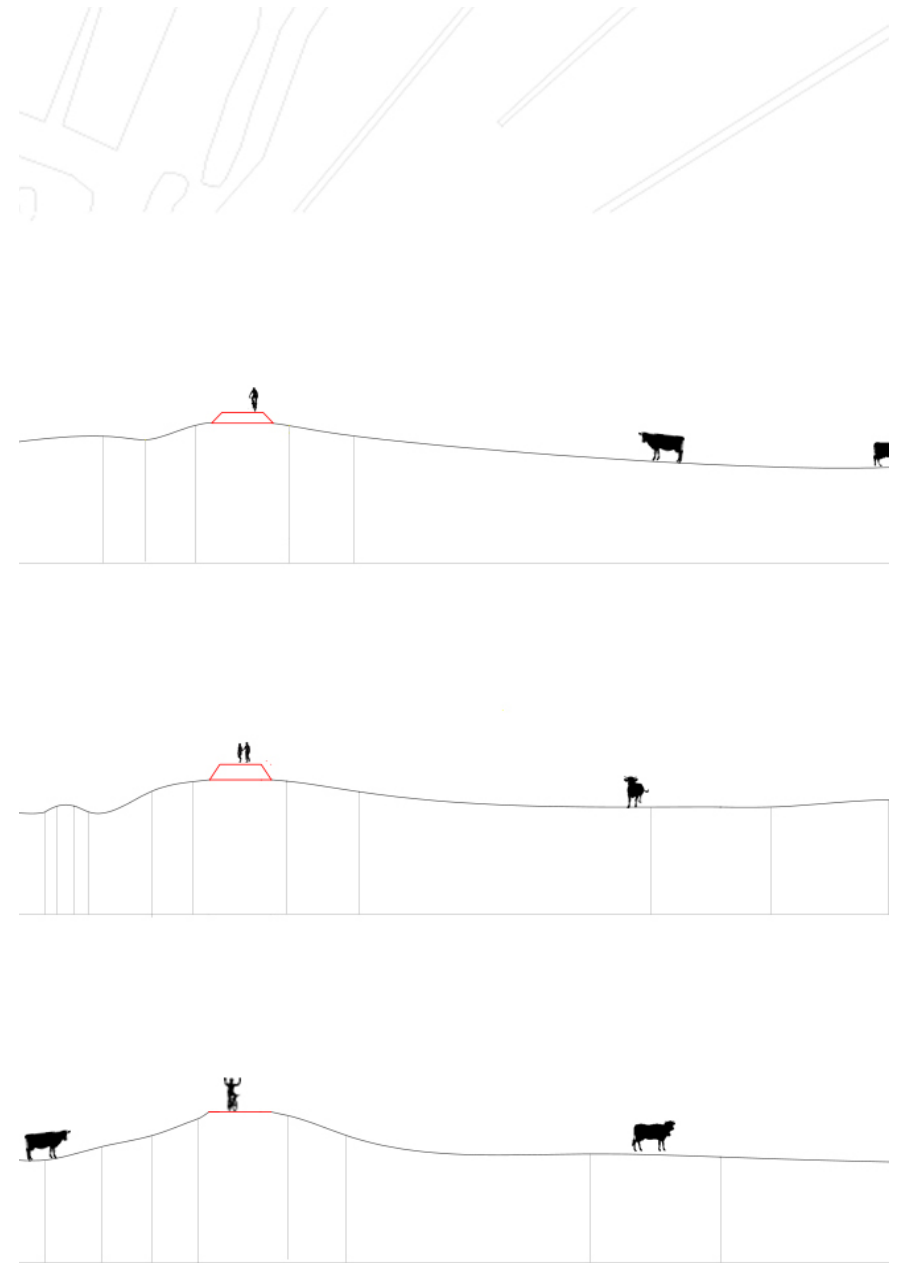

6 en 8);

- het nadrukkelijk vorm geven van het einde van de dam door deze als het ware "scherp" door de hoofdgeul te laten afsnijden en door het snijvlak op een bijzondere wijze te markeren. Bijvoorbeeld door een borstwering (steen, cortenstaal) met informatie over de historie van de Schutdam. Als illustratie een voorbeeld als toegepast bij de Stelling van Amsterdam (figuur 7

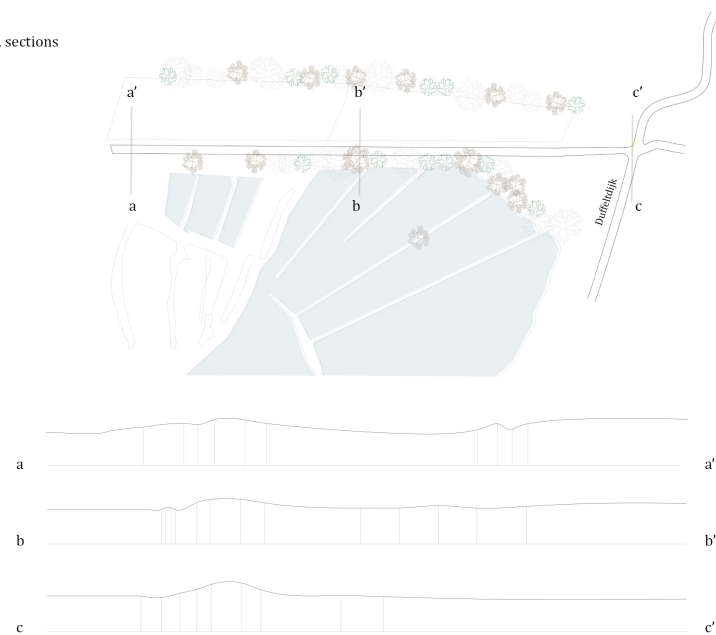
Figuur 7. Inspiratie voor de afwerking van de kop van de Schutdam.

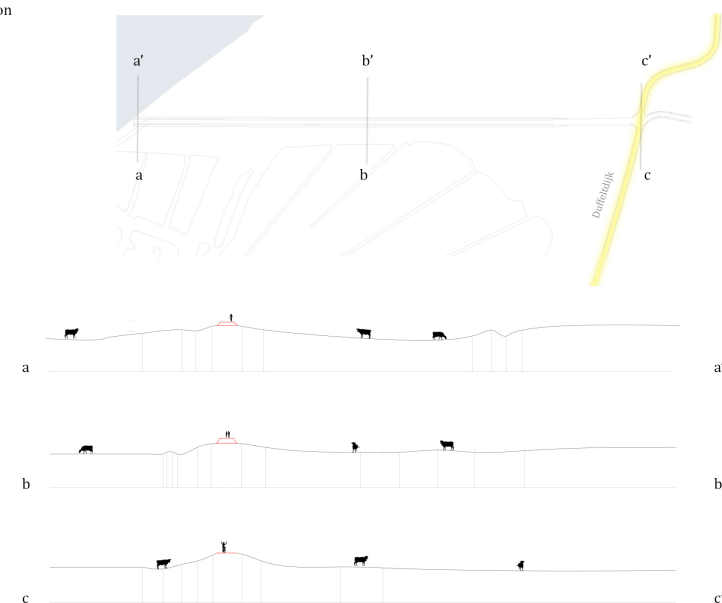
Figuur 6. Principe voor het voorgestelde "gekraagde" ontwerp voor de Schutdam.

Existin situation, sections

New intervention

Figuur 8. BDwarsprofielen van de Schutdam in de bestaande situatie (linksboven) en voorgestelde situatie (rechtsboven). Onder: lengteprofiel van het voorste van de dijk bij de Lange Paal (rechterzijde) tot aan de kop bij de Hoofdgeul (linkerzijde).